

Česká republika

Půdy a zemědělství

1) **Půda** patří k hlavním přírodním zdrojům. Její základní význam spočívá v zajištění potravin. Potřebné informace o půdě naleznete na tomto [odkaze](#).

2) Na vývoji půd se podílejí **půdotvorní činitelé**: geologická stavba, členitost reliéfu, podnebí, vegetační pokryv, půdní edafon a člověk. Pokuste se vysvětlit jak.

3) Co rozumíme pod pojmem **půdní druhy**?

a) S pomocí odkazů [1](#), [2](#) vysvětlete, jaké půdní druhy rozlišujeme.

b) Popište výskyt jednotlivých půdních druhů v České republice ([1](#)). V kterých oblastech se nacházejí zemědělsky nejlépe využitelné půdy hlinité, kde málo vhodné těžké půdy jílovité a kde na živiny chudé půdy písčité?

c) Podle atlasu určete, jaké půdní druhy se nacházejí v těchto oblastech:

Moravské úvaly, Podkrušnohorské pánve, Karpaty, Česká tabule.

Obr. 1a,b: Půdní druhy

Zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P%C3%ADsky_zima_1092.JPG
vlastní foto

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

4) Vysvětlete pojem **půdní typy**. Jednotlivé půdní typy rozlišujeme podle uspořádání **půdních horizontů**.

a) Jaké půdní typy se vyskytují v České republice (3)? Popište výskyt a využití půdních typů: nivní půdy (fluvizemě), lužní půdy, černozemě, hnědozemě, luvizemě, hnědé lesní půdy (kambizemě), podzoly, pseudogleje, gleje a rendziny. Využijte atlas a odkazy (3, 4).

b) Jaké je zastoupení jednotlivých půdních typů na území ČR (3)? Největší zastoupení mají půdy pahorkatin a vrchovin: hnědé půdy (kambizemě) a podzolované kambizemě.

c) Podle atlasu určete, jaké půdní typy se nacházejí v těchto oblastech:

Dyjskosvratecký úval, Hornomoravský úval, dolní Poohří, soutok Moravy a Dyje, Moravský kras, Českomoravská vrchovina, Šumava.

5) Půda je ohrožována větrnou a vodní **erozí**. Větrnou erozí je ohrožena především orná půda, vodní erozí svažité pozemky. Podívejte se na [mapy](#) znázorňující oblasti ČR nejvíce ohrožené erozí.

6) Prostudujte si tzv. **strukturu půdního fondu**. Rozlišujeme tzv. **půdu zemědělskou** a nezemědělskou. Zemědělská se dále člení na ornou, trvalé travní porosty (louky a pastviny) a ostatní (sady, vinice, chmelnice). Nezemědělská na lesní a ostatní (např. zastavěná území, těžební a výrobní plochy, vodní plochy, komunikace).

a) Z celkové rozlohy ČR (7,9 mil. ha) připadá 54% (4,3 mil. ha) na půdu zemědělskou a 46% na nezemědělskou. Podíl dílčích složek na celkové rozloze ČR je následující: orná půda 38%, travní porosty 13%, sady atd. 3%, lesy 34% .

b) Pokud si chceme přesněji představit skladbu **zemědělského půdního fondu**, pak můžeme vidět, že na ornou půdu připadá 71% z celkové rozlohy zemědělské půdy, na travní porosty 23% a na sady atd. 6%. Prostudujte si grafy na tomto [odkaze](#). Posuďte, zda má ČR v porovnání s jinými státy dostatek zemědělsky využitelné půdy.

c) Vyhledejte tuto [stránku](#) Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního a otevřete Souhrnný přehled o půdním fondu za poslední rok. Podívejte se na tabulku a graf znázorňující vývoj zemědělské, orné a lesní půdy (Ročenka z roku 2013 na str. 17). K jakým změnám ve struktuře půdního fondu došlo?

d) Které okresy mají nejvyšší a které nejnižší podíl zemědělské půdy na své celkové rozloze? Mapu naleznete na stejném odkaze (str. 20). Okomentujte.

7) V socialistickém Československu převažovala družstevní a státní forma vlastnictví půdy. Vznikla tzv. **JZD** (postupně slučována) a **státní statky**. Cílem **zemědělské výroby** do roku 1989 bylo zajištění soběstačnosti v hlavních zemědělských produktech. Důsledkem toho bylo nadměrné užívání umělých hnojiv, zvýšení eroze a postupné snižování produkční schopnosti půd.

8) Po roce 1989 došlo k tzv. **transformaci zemědělství**. Jedná se o změny ve struktuře půdního fondu, útlum zemědělské výroby v méně vhodných oblastech, pokles počtu zaměstnaných v zemědělství, změny vlastnických vztahů, pokles používání umělých hnojiv. Pokuste se o stručná vysvětlení.

9) Na základě přírodních a ekonomických podmínek se vymezují tzv. **zemědělské výrobní oblasti**: kukuřičná, řepařská, bramborářská, bramborářsko-ovesná a horská. Popište, kde se které oblasti nacházejí a jak se zemědělsky **využívají**.

10) Popište, v kterých oblastech se u nás pěstují jaké zemědělské plodiny ([4,5](#)). Vyjádřete se k živočišné výrobě ([6,7](#)).

11) Cenné údaje ke kapitole zemědělství lze získat na tomto odkaze: [8](#).

12) Komentujte grafy: [9](#) , [10](#)

13) Náměty na samostatná vystoupení najdete pod tímto [odkazem](#).

14) Zařad'te následující obrázky k zemědělským výrobním oblastem (kde se nacházejí)?

ozim na Českomoravské vrchovině, pastvina v Javorníkách, řepka olejka v Nížkém Jeseníku, obilí na okraji Hornomoravského úvalu

Obr. 2a,b,c,d: Zemědělské využití krajiny

Zdroj: vlastní foto

15) Seznamte se s následujícím [odkazem](#). Vyhledejte vám známá místa, např. z okolí vašeho bydliště a porovnejte krajinu na historické a aktuální mapě. Jak se změnila? Jak byla krajina obhospodařována dříve, jak nyní?

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Výsledky:

3c) Moravské úvaly: hlinité, Podkrušnohorské pánve: jílovité, Karpaty: jílovité, Česká tabule: hlinité a písčité.

4c) Dyjskosvratecký úval: černozemě, nivní, Hornomoravský úval: hnědozemě, černozemě, nivní, dolní Poohří: černozemě, soutok Moravy a Dyje: nivní, Moravský kras: rendziny, Českomoravská vrchovina: kambizemě, Šumava: kambizemě

Zdroje:

Zeměpis České republiky: učebnice pro střední školy. 1. vyd., dotisk. Praha: Česká geografická společnost, 2006, 95 s. ISBN 80-860-3453-4.

Zdroje obrázků:

Obr 1a: VAREL. File:Pisky zima 1092.JPG. In: *Wikimedia commons* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- 2013 [cit. 2013-09-20]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:P%C3%ADsky_zima_1092.JPG

Obr. 1b, 2: vlastní foto